

**Ewa Augustin
Anna Kwaśniewska
Milena Marycz
Zofia Mazerska
Anna Mieszkowska
Joanna Pilch
Agnieszka Potęga
Paweł Szczebblewski
Anna Wandas**

BIOCHEMIA

**Materiały do zajęć laboratoryjnych
Praca zbiorowa pod redakcją Ewy Augustin**

**Autorzy prezentacji
multimedialnych**

**Patrycja Jakubek
Michał Kosno
Izabela Koss-Mikołajczyk
Zuzanna Koziara
Aleksandra Kuplińska
Karol Parchem
Kamila Rząd**

PRZEWODNICZĄCY KOMITETU REDAKCYJNEGO
WYDAWNICTWA POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ

Dariusz Mikielewicz

RECENZENT

Anna Belcarz

REDAKCJA JĘZYKOWA

Agnieszka Frankiewicz

SKŁAD I PROJEKT OKŁADKI

Ireneusz Jelonek

Wydanie I – 2021

Wydano za zgodą
Rektora Politechniki Gdańskiej

Oferta wydawnicza Politechniki Gdańskiej jest dostępna pod adresem
<https://www.sklep.pg.edu.pl>

Utwór nie może być powielany i rozpowszechniany, w jakiegokolwiek formie
i w jakikolwiek sposób, bez pisemnej zgody wydawcy.

© Copyright by Wydawnictwo Politechniki Gdańskiej, Gdańsk 2022

ISBN 978-83-7348-879-3

WYDAWNICTWO POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ

Wydanie II. Ark. wyd. 8,8, ark. druku 10,75, 1276/1208

Spis treści

Przedmowa	5
Informacje ogólne	6
Przepisy BHP w laboratorium biochemicznym	7
Rozdział I Aminokwasy i białka	9
1. Rozdzielanie i identyfikacja aminokwasów (Milena Marycz)	11
2. Właściwości fizykochemiczne białek (Anna Kwaśniewska)	23
3. Metody oznaczania stężenia białka (Anna Kwaśniewska)	33
4. Wyznaczanie masy cząsteczkowej białek z wykorzystaniem elektroforezy SDS-PAGE w warunkach denaturujących (Joanna Pilch)	41
Rozdział II Enzymy.....	49
5. Określanie parametrów kinetycznych reakcji hydrolizy katalizowanej przez fosfatazę kwaśną (Agnieszka Potęga)	50
6. Izolacja i oczyszczanie inwertazy z drożdży piekarniczych <i>Saccharomyces cerevisiae</i> (Agnieszka Potęga)	66
Rozdział III Cukry.....	83
7. Analiza strukturalna glikogenu (Ewa Augustin)	84
8. Ilościowe oznaczanie cukrów (węglowodanów) (Zofia Mazerska)	91
Rozdział IV Lipidy	107
9. Izolacja lipidów z tkanki wątrobowej (Zofia Mazerska)	108
10. Izolacja, oczyszczanie i częściowa charakterystyka ekstraktu lipidowego z gałki muszkatołowej (Agnieszka Potęga)	118
Rozdział V Kwasy nukleinowe.....	127
11. Izolacja chromosomalnego DNA z komórek bakteryjnych (Anna Wandas)	128
12. Oddziaływanie ksenobiotyków z DNA (Ewa Augustin)	137
Rozdział VI Inne	143
13. Techniki laboratoryjne stosowane w laboratorium biochemicznym (Anna Wandas)	144
14. Analiza ekstraktów roślinnych metodą chromatografii cienkowarstwowej (Anna Mieszkowska, Paweł Szczeblewski)	157
15. Oznaczanie witaminy C w żywności (Anna Kwaśniewska)	164
16. Metody obliczania stężeń	169

Przedmowa

Oddajemy w Państwa ręce II wydanie skryptu z Biochemii, które zostało wzbogacone o prezentacje multimedialne ilustrujące proponowany przebieg ćwiczeń laboratoryjnych opisanych w niniejszym skrypcie. Inicjatywa przygotowania tych prezentacji wynika z ostatnich lat pandemii, kiedy podczas zajęć prowadzonych w trybie zdalnym, chcieliśmy dodatkowo zaprezentować studentom w formie filmu wykonywane przez nich ćwiczenia laboratoryjne. W efekcie naszej pracy powstało dwanaście filmów, które zostały dołączone (w postaci kodu QR) do II wydania skryptu. Autorzy są przekonani, iż taka formuła skryptu ułatwi studentom zarówno przygotowanie się, jak i wykonanie konkretnych ćwiczeń laboratoryjnych.

Niniejszy skrypt powstał z intencją przekazania studentom podstawowej wiedzy oraz instrukcji postępowania przy realizacji eksperymentalnego elementu przedmiotu biochemia. Z jednej strony stanowi on obok ćwiczeń rachunkowych element poszerzający i utrwalający wiedzę przekazaną poprzez wykład, z drugiej zaś daje możliwość poznania zasad i możliwości prac doświadczalnych z zakresu biochemii. Realizacja laboratorium z biochemii jest dla studentów jedną z pierwszych, bezpośrednią okazją indywidualnego wykonania eksperymentów. Umożliwia to im ocenę swoich zdolności do samodzielnej pracy doświadczalnej, która będzie ważnym elementem podczas dalszych studiów na kierunku *biotechnologia*, szczególnie przy realizacji pracy dyplomowej. Będzie również przydatna po ukończeniu studiów, w przyszłej pracy zawodowej.

Zamieszczony w skrypcie zestaw ćwiczeń laboratoryjnych jest dostosowany do specyfiki kształcenia w zakresie biochemii na wydziałach chemicznych uczelni technicznych. Uwzględnia kierunki dyplomowania typu: biotechnologia molekularna, biotechnologia leków czy technologia, biotechnologia i analiza żywności. Proponowany do wykonania zestaw ćwiczeń podzielony został na kilka grup.

Przedmiotem eksperymentów w dwóch pierwszych grupach są aminokwasy i białka, w tym białka katalityczne, enzymy. Ćwiczenia te dotyczą zarówno właściwości i metod izolacji białek, jak i analizy kinetycznej reakcji enzymatycznych. Analiza struktury glikogenu i metody oznaczania cukrów, zawarte zostały w rozdziale III – *Cukry*, natomiast rozdział IV – *Lipidy* obejmuje ćwiczenia pozwalające poznać różnice pomiędzy izolacją lipidów z tkanki zwierzęcej - wątroby, a izolacją ekstraktu lipidowego z materiału roślinnego – owocu gałki muszkatołowej. Eksperymenty z kwasami nukleinowymi zostały ograniczone w rozdziale V do dwóch ćwiczeń, ponieważ tej grupie cząsteczek poświęconych jest więcej zajęć laboratoryjnych w ramach przedmiotów z grupy biologii molekularnej. Ostatnia, VI grupa czterech ćwiczeń zawiera przykłady zastosowania różnych technik laboratoryjnych oraz analizy ekstraktów roślinnych m.in. pod kątem oznaczania witaminy C w żywności. Zestaw opisów ćwiczeń uzupełnia ostatni punkt, będący prezentacją metod obliczania i przygotowywania roztworów o zadanych stężeniach.

Autorzy mają nadzieję, że skrypt będzie służył studentom nie tylko jako niezbędna pomoc podczas aktualnej realizacji laboratorium z biochemii na kierunkach biotechnologicznych, ale także otworzy przed nimi szersze możliwości w zakresie zarówno przybliżenia tajników wiedzy biochemicznej, jak i poszerzeniu umiejętności eksperymentalnych w obszarze biochemii.